

TV-FIGYELŐ

Közlekedünk... Kedves, de kurtán-furcsán befejeződött riportot készített a Kuckó stábjába a dunaszentgyörgyi útbőrök kerékpártúrájáról. Példának is jó volt a vállalkozás, ahogy összefogtak és átke-rekeztek a szomszéd faluba (s tették ezt a közlekedési szabályok betartásával), hogy közben menve megsokszorozzák a kirándulás adta élmény erejét. Az utána következő közlekedési műsorban azután mindjárt azt is láthattuk, hogyan nem szabad kerékpározni. Dicséri a műsor e pár percét, hogy ötletesen-ironikusan hívta fel újóját a figyelmet a közlekedés rendjére, amit pedig nem lehet elégszer megtenni. A szerkesztők az oldott hangvétellel nem vették el a téma komolyságát, hiszen mindjárt utána bemutatták az Erd melletti személygépkocsi-autóbusz összejáratás fotóit, majd megszóltatták a szerencsésen életben maradt — az összejáratás teljes sikerével — autóbusszofort.

Külföldről érkezett. Ellismerés jár mindazoknak, akiknek része volt abban, hogy átvették az NDK televíziósainak Rhodésziáról — a leendő Zimbabwéről — szóló filmjét. A Szabadságra van szükség — az minden kezdőképe, a síró gyerek arca sokáig megmarad az emlékezetben. Jelképül egy, a függetlenségért, az emberibb életért küzdő nép harcának. Szép pillanatokat kaptunk az 1976. évi margitszigeti nemzetközi gálaestéről, érdekes volt — mint legtöbb esetben máskor is — a Delta és nem volt rossz nyarresti időtöltésnek (nem utolsósorban Charles Aznavour természetes játéka okán) az Egy francia Rómában című, immár másfél évtizedes olasz filmalkotás.

Daniss Győző

Ki az az Ibolya? Dokumentumfilm ígért a műsor, de hiányzott az egyedi jelenség általános szintre emelése. Igazán döbbenetes hatása Dé-

nesné levelének volt, amelyet a műsorközlő olvasott fel adás után. Emlékezetből idézve egy mondat: Elnem tragikus pillanatában állt mellem Ibolya, amikor teljesen egyedül voltam, megszakadt minden kapcsolatam a családdal.

Dehát ki is ez az Ibolya? Lehet, hogy család, kalandor, az is lehet, hogy pszichopatológikus személyiség. A riport nem dönti el. A felszínen ezt látjuk: egy viszonylag reális gondolkodó és két gyermekét egyedül nevelő édesanya súlyos betegsége ki-újul. Albról vesz a lakásba, aki az adventisták prófétájának vallja magát. Az álprófétá szétzilálja a fiatalasszony életét, még két aprócska gyermeket is elküldi maga mellől, bigott vallásosságában csaknem elveszti a lakását is.

Vegyük még egyszer a történetet, pontosabban azt a szálát, amely benne van a filmben, de mellékesen. Dénesné magára maradt. A kérdést inkább úgy kellene feltenni: Ki az a Dénes? Szerelemből elvett egy lányt, aki házasságuk után megbetegedett. Időközben kétszobás összkomfortos lakást kaptak, született egy kislányuk, és a fiatalasszony másodsorú is terhes lett. Igaz, akkor már kezdett Ibolya vallási hatása alá kerülni. Férjének ez nem tetszett, és a második gyereket sem akarta. Dénes megoldotta a gordiuszi csomót: disszidált. Végleg oda-
lőkte az asszonyt és két gyermekét Ibolyának. Ezért érzem úgy: Dénest kellene megkeresni. Milyen is ez a Dénes?

Nem tudtuk meg, mi lesz Dénesné sorsa, hogy van-e remény a fiatalasszony testi és lelki gyógyulására, hogy a gyerekek visszakerülnek-e édesanyjukhoz. Mindez magánügy abban a változatban, ahogy Molnár Margit, Radányi Dezső és Dobrái György filmje bemutatta. Pedig, ha az alkotók megkísérelték volna mélyebben feltárni az összefüggéseket, a történet valóban egészséges nyugtalanságot kelthetett volna a nézőkben.

Kriszt György

Bábos konferencia
Szentendrén

Csütörtökön, július 21-én egész napos tanácskozássra jönnek össze a megye bábcsoportjainak vezetői Szentendrén, a megyei művelődési központban. A tanácskozást dr. Szilágyi Dezső, az Állami Bábszínház igazgatója nyitja meg. Ezt követően Hol kezdődik a bábjáték címmel, dr. Gesztesi István, főorvos előadására kerül sor. A bábjáték pszichológiájáról Hollós Róbertné, az UNIMA magyarországi titkára tart előadást. Dr. Sohágyi Imréné adjunktus előadásának témája: a bábjáték jelentősége az óvodás korban.

Az előadások után gyakorlati bemutatókat rendeznek, amelyek keretében a szentendrei járási gondozónők bábcsoportja, a budapesti Bogdánfi utcai óvoda csoportja és a szentendrei járási óvónők bábcsoportja mutatja be műsorát.

A tanácskozás keretében nyitják meg a Gyermekirodalom a régmúlt századokban című kiállítását a városi ifjúsági klubban. A kiállítást rendezte és megnyitja Imre István, a Pannónia filmstúdió rendezője.

Siker a népművészeti pályázat

A vártnál lényegesen nagyobb érdeklődés nyilvánult meg a harmadik alkalommal kiírt országos népművészeti pályázat és kiállítás iránt. A kétévenkénti hagyományos se-regszemlére az idén csaknem hater ezer különböző pályamunkát — himnusz, szöveget, fafaragást, textíliát, népi díszítésű ékszereket, bőrből, gyékényből, vesszőből készült alkotásokat — küldtek be az amatőr népművészek. A szakmai zsűri többnapos értékelés után választotta ki azt a mintegy 1800 — 2000 tárgyat, amelyet augusztus 6-tól 28-ig tekinthetnek meg az érdeklődők a nyíregyháza-sóstói Ifjúsági park kiállítócsarnokában.

Jubileumi nyár Zebegegyben

- A táj varázsa
- Tizenegy tanszék
- Újak és visszatérők

Már tíz esztendeje! Mintha csak tegnap invitált volna először Dániel Kornél festőművész Zebegegybe. A szabadiskola minden különösebb ünnepség nélkül megnyitójára. Igaz, nem is lett volna nagyon hol ünnepelni. A múzeum akkor még olyan volt, mint amikor Szőnyi István, Kossuth-díjas festőművész — a házigazda — meghalt. Csupán ösvénykék bontották meg az őtholdas dombos-völgyes kertet.

Az első élmények

Alkor is nyár volt. Harsogó napsütés. Tobzódó színek. Az ég azúrkeletjéig a völgy smaragd-zöldjéig. A legmagasabb dombtetőről lelátunk egészen a méltóságteljesen hömpölygő Dunára. És belátuk a perk kis szurdokait is. Az egyikben, mint fehér márványzóbor, egy fiatal lány állt modell. Meztelenségében nem volt semmi természetellenes: nemcsak azért, mert festők, grafikusok, szobrászok ülték körül, azért sem, mert itt valahogy beletartozott a tájba. A papírokon, vásznanokon megsokszorozódott karcsú alakja, ugyanaz volt és mégis más — nézőpont, stílus és egyéniség kérdése, ki mit látott meg a modellből, mit tartott belőle fontosnak.

Lenn, a Duna-parton tarka sátorváros képe bontotta meg a vízpart megszokott természetességét. Itt vertek tanját a szabadiskola fiatal és korosabb hallgatói. A múzeum akkor még többet nem tudott nyújtani számukra, csak a művészet, az alkotás élményét. S hozzá olyan tanárokat, mint Hincz Gyula, Pátzay Pál, Somogyi József.

Az 6 nevük, művészi rangjuk fényezte az akkor még teljességgel ismeretlen zebegegyi szabadiskolát.

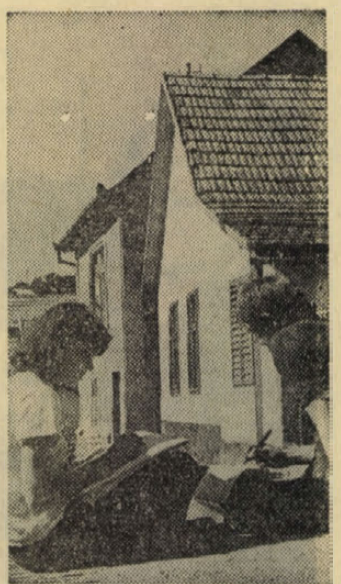
Felidézett emlékek

Hol vagytok, ti, régi játszótársak, ötlik fel bennem akaratlanul is a költő verssora. S mintha csak a gondolataimban olvasna Dániel Kornél, aki szinte semmit sem változott az eltelt tíz esztendő alatt, ugyanolyan fiatalos, derűs és tervekkel teli, mint volt első zebegegyi találkozásunkkor, csak ennyit mond: itt. Aztán még hozzátesszi: tessék emlékezni. S hogy szerkesztesse a nehezen mozgó emlékképeket, egy régi újságot mutat.

„Vertel Bea — olvasom — a Képző- és Iparművészeti Gimnázium tanulója. Karcsú, derűs arcú lány.

— Hogy mi hozott ide? A tavasszal olvastam az újságban, hogy képzőművészeti szabadiskola nyílik Zebegegyben. Pesten lakom, de van a túlsó parton, Dömösön, egy kicsiny nyaralónk. Ezért nagyon hozzáim nőt ez a táj. A másik ok, ami ide vonzott: az ősszel az osztály eljött ide, megnézni a Szőnyi Emlékmúzeumot. Nagyon szeretem Szőnyi István festészetét. Nemcsak a múzeumot néztük meg, s benne híres képeit, hanem bebolyongtuk ezt a szépséges, festői ihletű kertet is. Azóta vágyódom ide. S most, hogy alkalom adódott, már csak a szüleim engedélye kellett. Számomra az itt töltött napok felkészülést is jelentenek: az érettségi után a Képzőművészeti Főiskolán szeretném folytatni tanulmányaimat...”

Eddig a régi újság. S a ma valósága: Vertel Bea tíz év óta egyetlen nyarat sem mulasztott el Zebegegyben. Igaz, évek óta már nem diákként, a szabadiskola hallgatójaként jár ide, hanem mint a Képző-

zőművészeti Főiskola tanára oktatja a régi és az új hallgatókat. Akárcsak Beke Györgyi, aki szintén diákként kezdte itt, s azóta rajztanári diplomát szerzett, s az Iparművészeti Múzeum munkatársa. Természetesen, az eltelt évtized nemcsak a régi hallgatókat változtatta meg. Szinte minden esztendő hozott valami újat. Nemcsak külsőségekben, belső tartalomban is. A sátorlábort faházak váltották fel.

Az első évben még csak hatvan festő, szobrász és grafikus alkotóműhelye volt két héten át ez a park. Ezen a nyáron viszont már kétszáznyolcvannégyen lakják egy hónapon át, s vesznek részt a tizenegy tanszék munkájában. Az idei újdonság az elméleti tanszék, amelyet Papp Gábor vezet.

Egy emberöltő különbség

A szabadiskola idele legifjabb lakója mindössze tizenkét esztendő. Barát Edit júniusban fejezte be az általános iskola hatodik osztályát. Kerámikus szeretne lenni, de ehhez elsősorban a rajztudását akarja fejleszteni. Ezért most még csak alkalmazott grafikat tanul. Jövőre talán már az agyagformázáshoz is lesz elég bátorsága...

Az idősebb, Horpácsi Imre tsz-nyugdíjas, már életének hetvenharmadik esztendejét tölti. Mesterszállásról jött Zebegegybe. Már tavaly is ez volt leghőbb vágya, de akkor későn jelentkezett. Hogy mi vezette el ide? Mint a legtöbb parasztyereknek, neki is kedvenc időtöltése volt a fűrés-faragás. Szobrokat, különféle dísz tárgyakat faragott fából, de mindig csak a maga szórakozására. Most leányfejet formál agyagból, életnagyságban.

A tizenkettő és a hetvenhárom év között minden korosztály megtalálható. Sokan közülük évek óta rendszeresen vissza-visszatérnek. Az érsekújvári Matkovic Éva már a hatodik nyarat tölti itt. Catharine Nyéki tizen-nyolc éves párizsi diáklány. Tavaly járt először itt, s most újra visszatért. Hogy mi vonzza Zebegegybe?

Művészet él maradt

A magyar gimnáziumnak megfelelő iskolába járok Párizsban. Most leszek majd negyedikes. Tagja vagyok az iskola rajszakkörének is: a rajzolás, az alkotás munka a kedvenc időtöltésem. Tulajdonképpen ez hozott el ide, Zebegegybe, erre a csodálatosan szép helyre, ahol nemcsak a táj varázslatos, hanem az emberek is nagyon-nagyon kedvesek. Tavaly a mozaik-készítést tanultam, most viszont a festőtanszékre jelentkeztem. Jövőre talán megint más választok. Mindent tudni szeretnék, ami művészettel kapcsolatos...

Előnek megtartani Szőnyi István művészetét és emlékezetét, ezzel a céllal kezdte meg munkáját éppen évtizede a szabadiskola. S ez a cél azóta sem változott. Ami még ezen felül van: a tudás gyarapodása, a látókör szélesítése, vagy az, hogy a diákból itt érik művésszé valaki, már csak ráadás.

Komáromi Magda

Prukner Pál

Nem hallgattam
nagyapámra

— Idevalósi erdei emberek voltunk mi Szilárdiak régtől fogva. A dédapám még csak gyalogmunkás volt a gödöllői koronauradalomban, a nagyapám már előbbrelépett, tanult erdész lett. Itt élték le életüket, a szentkirályi kerületben. De olyan szűkös, hogy nagyapám megtöltötte a hat fiának, hogy egy is erdész legyen. — Tanuljatok ipart — küldte őket —, akkor úr lesz belőletek. Úr egyik sem lett, az apám sem, de itt maradtak.

Zászlóvivő kőhuszár

Beszéd közben egyre pergeti a golyóstollat az újjai között Szilárdi József, az isaszegi erdészet vezetője. Gondolatai a múltat járják.

— Volt ribillió otthon, amikor még gyerekefjével bejelenttem, hogy én erdész leszek, nekem ezt senki meg ne tiltsa. Később hányszor, de hányszor gondoltam a nagyapámra, miért nem hallgattam rá. Mert ahogy elvégeztem az iskolámat, azonnyomban Erdélybe küldtek gyakornoknak, akkora rengetegbe, hogy egy nap nem lehetett keresztbejárni. Volt nekem ott egy vezetőm. Megkövetelte tőlünk, fiataloktól, hogy akár esik, akár a fák repedeznek a fagytól, bemenjünk reggel hatkor a központba jelentkezni, még vasárnap is. Amikor az óra ütött, ott álltunk a bejárat előtt. Az egész nem tartott emberenként két percig és ezért kellett gyalogolnom. Fiatal koromban nem láttam belülről se tánciskolát, se mozi, kevés kis időben szórakozásnak ott volt a könyv. Ezt viszont ma sem bánom.

MUNKÁK
ÉS MINDENNAPOK

— Hanem tudja mit? — élénkül fel hirtelen. — Tegyük ki egy fordulót. Suta dolog az élő természetről írósztal mellett beszélni.

Igy történt, hogy rövidesen majdhogy nem a lelket rázta ki belőlünk az ütött-kopott terepjáró, ahogy a Szoborhegyre kapaszkodtunk. Már messziről látszott a szabadságharc 1849-es fényes győzelmének, az isaszegi csatának az emlékműve. Zászlóvivő kőhuszár tekint le a zöldbarna erékek csíkozott tájra. Közvetlen alattunk sötétlő facsoport, azt mutatja először Szilárdi József.

— Amint megjöttem a háború után, csak néztem, hogy mivé vált minden. Aztán kaptam fogtam, néhányadmagammal megkezdtük a partoldal telepítését. Nem volt sok reményünk hozzá, aztán csodák-csodája, hajtott a szirja, jobban, mint bármikor.

A turistáknak építettük

Sürgős volt mindez, mert nemcsak a fára volt szükség, hanem meg kellett óvni a talajt a már kezdődő erodálástól. Mivel más nemigen volt, szirfával — fenyőfélékkel — kezdték a telepítést 1947 kora tavaszán. Később már nemcsak az ő erdőgazdaságuk telepített, másutt is, ország-szerte, megpezdült a munka. Egymás között csereberélték a magoncot, a csemetét az erdészetek. Addigra már olyan jól álltak, hogy amikor újabb 505 hektárt csatoltak a területükhöz, annak a felét ismét makkal vethették be. A telepítés eredményeként fokozatosan változott, javult a klíma. Kiegyensúlyozottabbá vált a mikrohőmérsékleti ingadozás.

A mélyzöld levélsátor alatt szinte szentségtörés, hogy az autó motorja megtöri a csendet. A beton mellett kétoldalt gombakalapok fehérlelek a magas fűben. Rövidesen virággal, koszorúval ékített, tanács lett a kősirok és néhány újabbnak tűró oszlop bulkan elő a fák sűrűjében. Emlék hely ez is, Szilárdi József egyik büszkesége. Nyolcszáz szabadságharcos magyar honvéd tömegsírját találták itt meg 1949-ben, lengyel kapitányt is temettek ide egykoron. A nagyközségi tanács rendezte a területet. Szilárdiék fenn a tetőn a kőszobor körül tölgyből asztalokat, padokat szabtak, szalonnasütőket építettek. Saját költségükre másfél kilométeres betonutat húztak onnan ide a sírokig, míg az erdészet nőbri-gádjai vállalták, hogy telenyáron rendben tartják a ligetet. Ekkor állította fel emlékkövét a Gödöllői Erdő- és Vadgazdaság és ekkor készült a turistaút az István király korabeli templomromokhoz. Mindezekért és a 110 hektáros pihenőerdő kialakításáért jutalmazták Szilárdi Józsefet az erdészeti dolgozók legrangosabb díjával, a Bedő Albert-díjjal, amit sok más kitüntetés előzött meg.

— Jó látni, hogy tetszik. Gyakran vasárnap, a saját időmből lopva körbejárjam a területet. Örülök, ha minél több kirándulót, turistát találok, nekik építettük a fák alatt a parkot. Lassan híre megy, hogy a pesti oldalon, a zöldövezetben is van jóléti erdő, az isaszegi. Ami legalább annyit előnyt nyújt, mint a másik oldalon a budai vagy a pilisi parkerdő. Három éve kezdtük a berendezést. Évenként száznegyven ezer forintot fordíthatunk erre a száztíz hektárra.

Újra terepjáró zötyögött, Dány felé. A Magvető Tsz tulajdonában is van 900 hektár erdő, aminek termékeit értékesítésre átadják az erdészetnek. Egyébként is jó kapcsolatot alakult ki közöttük. Amikor például nagy volt a sár, a folyton szakadó eső veszélyeztette ősszel a szőlőtermést az erdészetből húsz ember ment át két hétre szüretelni. A tsz — ha kell — gépet ad kölcsön, az erdőgazdaság lovainak takarmányt, szalmát ad.

fordíthatunk erre a száztíz hektárra.

Újra terepjáró zötyögött, Dány felé. A Magvető Tsz tulajdonában is van 900 hektár erdő, aminek termékeit értékesítésre átadják az erdészetnek. Egyébként is jó kapcsolatot alakult ki közöttük. Amikor például nagy volt a sár, a folyton szakadó eső veszélyeztette ősszel a szőlőtermést az erdészetből húsz ember ment át két hétre szüretelni. A tsz — ha kell — gépet ad kölcsön, az erdőgazdaság lovainak takarmányt, szalmát ad.

Az erdőben kemény
a munka

— Nézze, az idelátogatónak a táj emlékezetesen szép. Nekünk, nekem, mindezekkel egyetemben az erdő kemény munka. Ez az öt és fél ezer hektárnyi szépség nemcsak andalít, hanem része a szocialista tervgazdálkodásnak, nyereséges ipari termelést kell folytatnunk. Mi itt kifejezetten erdőgazdálkodással foglalkozunk, a gödöllői erdészet is magába olvasztó Buda-vidéki Erdő- és Vadgazdaság keretében. A vadgazdálkodás központja Telki, és az együttműködés tökéletes közöttünk. Két évig — elszámolásra — velük volt az egyik legnagyobb és leghasznosabb munkánk, ott húztuk a harminchárom kilométeres vadvédelmi kerítést.